

Zločin u Bjelovaru

Izveštaji s praćenja četvrtog (trećeg ponovljenog) suđenja

27. listopada 2011. godine – čitanje optužnice, dokazni postupak

Izveštava: Maja Kovačević Bošković - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje prati: Nebojša Paunović – Ured OEES-a u Zagrebu, Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek, Milena Čalić Jelić, Documenta

Nakon objave predmeta rasprave utvrđeno je da je sastav vijeća u skladu sa zakonom te da nema razloga za izuzeće predsjednika ili članova vijeća. Na raspravu su pristupile sve pozvane osobe.

Predsjednik vijeća utvrdio je istovjetnost optuženika.

Zamjenik ŽDO u Zagrebu pročitao je optužnicu ŽDO Bjelovar koju je ŽDO Zagreb preuzelo pod novim poslovnim brojem K-DO-335/11 sa činjeničnim izmjenama te izmjenama zakonskog opisa i kvalifikacije.

Optuženici su potom izjavili da se ne osjećaju krivim za kazneno djelo koje im se stavlja na teret.

Dokazni prijedlozi

Zamjenik ŽDO predložio je da se provedu svi materijalni i personalni dokazi koji su već izvedeni na županijskim sudovima u Bjelovaru i Varaždinu, s tim što je predložio da se pročitaju iskazi svih svjedoka osim iskaza svjedoka Tihomira Wagnera i oštećenog Save Kovača. Predložio je njihovo neposredno saslušanje.

Braniteljica prvooptuženog izjavila je da je suglasna sa dokaznim prijedlozima zastupnika optužbe, s tim što je izjavila kako smatra da je svrsishodno čitanje iskaza svjedoka Tihomira Wagnera i oštećenog Save Kovača.

Branitelji drugo, treće i četvrtooptuženog izjavili su da su suglasni sa svim dokaznim prijedlozima ŽDO u Zagrebu, a novih dokazih prijedloga nisu imali.

Rješenje vijeća

Vijeće je usvojilo dokazne prijedloge zamjenika ŽDO.

Dokazni postupak

Pročitani su iskazi oštećenog Ostojić Dušana, svjedoka: Josipa Dukića, Darka Devčića, Dražena Roviščaneca, Milana Lončarića, Pere Sučića, Marijana Mihalineca, Nevena Oulovskog, Anđelka Seleša, Ivana Grabara, Tome Markešića, Slavka Penića, Stipe Novakovića, Darka Prpića, Željka Pandura, Žarka Dajića, Ivana Dolanjskog, Ive Pintera, Siniše Radojčića, Hamdije Mašinovića, Josipa Trogrlića, Josipa Hajdinjaka, Stjepana Kupsjaka, Dražena Kruške, Đure Kalinića, Zdravka Prekodraveca, Marijana Benka, Ivana Gatarića, Josipa Musića, Branka Gregurevića, Željka Šćukovića, Dražena Bušića, Dražena Štajduhara, Ilije Vukovića, Darka Trigla, Gorana Rudeca, Dinka Gale, Jure Šimića, Mile Ćuka, Mirka Cindrića, Stipana Cikoje.

Pročitani su i: Obdukcijски nalazi kao i nalazi liječnika vještaka prof. Dr. Josipa Škavića, Nalaz i mišljenje vještaka za balistiku Centra za krim. vještačenja Damira Čatipovića, Nalaz i mišljenje vještaka za kontaktne tragove, Zapisnik o uviđaju od 4. listopada 1991. godine, Povijest bolesti za

Savu Kovača, Preslike odredbi Zakona o unutrašnjim poslovima, Rješenje MUP-a o rasporedu Josipa Hajdinjaka i Luke Markešića, Zapisnici o pretrazi stana i drugih prostorija, Potvrde o privremenom oduzimanju predmeta, Službena zabilješka PU bjelovarsko-bilogorske od 11 kolovoza 2000. godine, Informacija MUP-a RH od 8. listopada 1991., Spisak dobrovoljaca koji su ušli u VP 4848 Bjelovar, Dojave PP na dan 4. listopada 1991., Rješenja MUP-a RH, Odredbe Pravilnika Republičkog sekretarijata za unutrašnja poslove, Potvrde o visini dohotka za I, II, III, IV optužene, Popis vojnih i civilnih osoba zatočenih u vojarni „Božidar Adžija“ dana 29. rujna 1991., Izvod iz rodnog lista Matičnog ureda Bjelovar od 6. prosinca 2004. za Boška Radovića, Rješenje Općinskog suda u Bjelovaru od 15. listopada 1996. kojim je Milorad Đorđević proglašen umrlim, a kao dan smrti utvrđen je 15. listopada 1991. godine.

Izvršen je pregled fotodokumentacije mrtvih tijela šest osoba.

Rješenje vijeća

Iduće ročište glavne rasprave zakazano je za dan **17. studenog 2011. u 9.00 sati** na kojem će se ispitati svjedoci Tihomir Wagner i Savo Kovač.

17. studenog 2011. godine – nastavak dokaznog postupka, obrane, završni govori, objava presude

Izveštava: Maja Kovačević Bošković - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Suđenje su pratili i: Jelena Borić – Ured OEES-a u Zagrebu, Veselinka Kastratović, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, obitelj optuženika

U nastavku dokaznog postupka ispitan je svjedok Tihomir Wagner. Svjedok Savo Kovač nije pristupio ročištu. Njegova skrbnica podneskom je obavijestila sud da njen štíćenik zbog psihičkih poteškoća nije u mogućnosti pristupiti raspravi i svjedočiti na istoj. Stranke su se suglasile da se pročita iskaz svjedoka Kovača pa je on i pročitan.

Tihomir Wagner – svjedočenje

Prisjetio se kritične zgrade kada su ratni zarobljenici odvedeni iz PU bjelovarske. On nije osobno nikome predao ključeve. Te večeri bio je na funkciji voditelja operativnog dežurstva i to kao pripadnik temeljene policije koja je bila isključena iz rada sa zarobljenicima. Nije mogao poduzimati nikakve radnje koje bi bile povezane s tim osobama, jer je to bilo u nadležnosti Štaba, koji je bio formiran za tu svrhu. Opt. Luka Markešić bio je pripadnik tog Štaba. S obzirom na tu funkciju opt. Markešić bio je nadređen svima pa i njemu. Tek nakon nekoliko dana od događaja saznao je što se dogodilo i tada je stradale osobe povezao sa osobama koje su odvedene iz PU bjelovarske. Tada je nazvao Luku Markešića i prenio mu tu informaciju. On mu je rekao da postupi po pravilima službe.

Ispitivanje optuženika

Opt. Luka Markešić

Rekao je da iz iskaza svjedoka Wagnera proizlazi da je on kritične zgrade rekao svjedoku Wagneru da će netko doći u PU i uzeti ključeve prostorija u kojima su se nalazili zatvorenici. Ali tijekom postupka je utvrđeno da su postojali još neki ključevi od tih prostorija. Jedan je posjedovala Služba za zaštitu ustavnog poretka, a drugi kriminalistička služba. Zbog navedenog čudi se da je utvrđeno da je baš ključem koji se nalazio u PU bjelovarskoj otvorena prostorija u kojoj su se nalazili ratni zarobljenici. Dodao je da, usprkos tvrdnjama svjedoka Wagnera, on nije bio u stožeru koji je odlučivao o zarobljenicima. Iz svih dokaza proizlazi da se te večeri nalazio kod kuće.

Opt. Zdenko Radić

Rekao je da nije kriv za ono za što ga se tereti u postupku. Nije želio iznositi obranu niti odgovarati na pitanja.

Opt. Zoran Maras

Izjavio je da ostaje kod svoje obrane koju je iznio u veljači 2005. godine i u studenom 2007. godine.

Opt. Ivan Orlović

Porekao je sudjelovanje u događaju u kojem su se dogodile inkriminirane radnje i slijedom toga nije mogao ništa navesti u svojoj obrani. Dodao je kako mu je tijekom postupka zdravlje teško narušeno, a o tome posjeduje medicinsku dokumentaciju.

Završni govori stranaka

Zamjenik ŽDO ostao je kod inkriminacije koja se optuženicima stavlja na teret izmijenjenom optužnicom, kojom se terete za kazneno djelo pomaganja u ratnom zločinu protiv ratnih zarobljenika i civila. Iz izvedenih dokaza nije sporno da su oni kritične zgrade izvedeni iz PU bjelovarske od strane nepoznatih osoba i potom likvidirani. Također je nesporno da su optuženici osobama koje su te ratne zarobljenike kao i civile izvele iz PU bjelovarske, predali ključeve od prostorija u kojima su bili zatvoreni, znajući što će se dogoditi pa su na taj način pomogli u izvršenju njihove likvidacije. U njihovom ponašanju ostvarena su sva bitna obilježja kaznenog djela za koja se terete te je predložio da ih sud proglasi krivim i osudi po zakonu.

Opunomoćenik oštećenika pridružio se u cijelosti završnom govoru zastupnika optužbe.

Braniteljica prvooptuženog Markešića navela je da nije tijekom dokaznog postupka utvrđeno da je njen branjenik počinio kaznena djela za koja se tereti. Isto je obrazlagala u ranijem završnom govoru kojeg je predala u pisanom obliku u studenom 2007. godine. Predložila je da sud njenog branjenika oslobodi optužbe.

Branitelj drugooptuženog Radića kazao je da ni u ponovljenom postupku nije dokazano da je njegov branjenik počinio inkriminirano djelo. Reкао je da iskazuje isto kao i u završnoj riječi koju je u pisanom obliku priložio spisu.

Braniteljica trećooptuženog Marasa rekla je da je centralno pitanje postupka pravne naravi, a ne činjenične, o čemu je stav zauzeo VSRH u presudi od 1. veljače 2011., kada je utvrdio da radnje koje se optuženicima stavljaju na teret objektivno ne predstavljaju radnje kaznenog djela.

Predložila je donošenje oslobađajuće presude.

Branitelj trećooptuženika pridružio se završnoj riječi braniteljice te je dodao da je sukus kaznenog postupka bilo dokazivanje prethodnog dogovora među optuženicima te radnje predaje ključeva neposrednim počiniteljima. Ništa od toga nije nesporno utvrđeno, a sama predaja ključeva ne predstavlja obilježja kaznenog djela budući da to pretpostavlja i postojanje svijesti na strani pomagača da će počinitelji počinuti kaznena djela.

Predložio je oslobađanje od optužbe.

Branitelj četvrtooptuženog Orlovića u završnom je govoru iskazao istovjetno kao i u pisanom podnesku na raspravi 17. prosinca 2007., dodavši da u ponovljenom postupku u odnosu na optuženike nije dokazan niti objektivni, a niti subjektivni element kaznenog djela.

PRESUDA

Nakon vijećanja i glasanja objavljena je presuda kojom se optuženici oslobađaju za kazneno djelo za koje ih se teretilo izmijenjenom optužnicom ŽDO iz Varaždina, za kazneno djelo pomaganjem u ratnom zločinu protiv ratnih zarobljenika i kaznenom djelu pomaganjem u ratnom zločinu protiv civilnog stanovništva.

U kratkom obrazloženju presude predsjednik vijeća sudac Horvatović vrlo jasno dao je do znanja kako je zamjenik ŽDO u Zagrebu vrlo korektno odradio svoj posao, iako su mu na određeni način bile „vezane ruke“ i to upravo zbog greške ŽDO u Varaždinu kada je u ranijem postupku mijenjajući optužni akt počinio velike propuste upravo iz razloga što radnja koja je optuženicima stavljena na teret ne sadrži objektivni učin kaznenog djela.

Naime, u ranijem postupku ŽDO izmijenilo je optužnicu pa okrivljenike više nije teretilo za k.d. ratnog zločina već za k.d. pomaganja u istom. Opisane radnje za koje su se tom izmjenom optuženici teretili nisu sadržavale radnju kaznenog djela. Činjenica da je državno odvjetništvo podnijelo žalbu na prijašnju presudu samo zbog odluke o kazni utjecala je na to da u ovom ponovljenom postupku nije bilo mogućnosti proširenja i dopune činjeničnog opisa djela na štetu optuženika.

Sudac Horvatović na kraju obrazlaganja ove presude napomenuo je da nažalost sudsko vijeće nije odlučivao o meritumu i krivnji optuženika. Iako smatraju da ima naznaka i za to, zbog svega navedenoga nisu bili u mogućnosti meritorno raspravljati te donijeti odluku o krivnji optuženika.